

ROMÂNIA



CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 1385

din 11 decembrie 2014

Prin Hotărârea nr. 1090/09.10.2014, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a dispus sesizarea Inspecției Judiciare în vederea efectuării de verificări, cu privire la eventuala atingere adusă independenței procurorului, urmare a declarațiilor publice făcute de domnul Victor Viorel Ponta, Premierul României, din data de 6 octombrie 2014, referitoare la dosarul aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești cu privire la S.C. Petrotel Lukoil S.A.

Ca urmare a acestei sesizări, Inspecția judiciară a întocmit raportul 4797/1270/DIP/2014, pe care l-a înaintat Plenului.

Analizând raportul Inspecției judiciare și văzând înscrisurile atașate, Plenul reține următoarele:

În data de 06.10.2014, mai multe posturi de televiziune, printre care Realitatea TV, B1 TV și Digi 24 HD, au comentat poziția exprimată public de premierul Victor Ponta cu privire la ancheta penală desfășurată de procurori în cazul companiei SC Petrotel Lukoil SA Ploiești.

Prim ministrul Victor Ponta a făcut, în spațiul public, următoarele declarații:

„Sunt niște decizii luate de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Prahova și procurorul este suveran.

Procurorul nici măcar nu cred că este interesat de faptul că Lukoil are 3.500 de angajați și de faptul că, de exemplu, Oltchimul cumpără doar de la Lukoil și de faptul că au blocat combustibil la Oil Terminal și la CONPET, că nu știe procurorul și, probabil, că nu e treaba domniei sale. Ceea ce noi sperăm, nu avem niciun drept să intervenim în anchetă și nici nu ne dorim acest lucru, ne dorim totuși ca vineri să poată să plătească salariile. Și ne dorim ca activitatea să continue normal, după care, sigur, în urma anchetei penale să se recupereze prejudiciul și să fie sancționați oamenii care au încălcat legea.

Nu contează că e vorba de o companie din Rusia sau din altă parte, dovadă că și noi toți am aflat din presă despre această anchetă. Însă, îmi exprim speranța și mi-am exprimat speranța ca fără a interfera în niciun fel în activitatea suverană și independentă a procurorului să avem grijă că e vorba de 3.500 de oameni. Și este vorba despre niște interese economice de funcționare a altor companii extrem de importante. Și sper doar în înțelepciunea și responsabilitatea celor care anchetează de a găsi soluția legală.

Totuși, aici nu e vorba că am prins pe cineva furând o mașină și indisponibilizăm mașina.

Aici, să indisponibilizezi conducte, bănuiesc că cei care au comis faptele penale nu fugeau cu conductele în Rusia sau nu știu unde. Și nici rafinăria nu o mutau mâine din România. Dar justiția este independentă și își face datoria, și bănuiesc că dacă se întâmplă ceva rău cei 3.500 de oameni o să vină la mine, că așa e cu justiția. Eu doar sper și ne dorim ca să se găsească soluția legală prin care, pe de-o parte să fie sancționați cei vinovați, să se recupereze prejudiciul, fără să aruncăm în aer acea chestie cu: Fiat iustitia, et pereat mundus. Eu sper să fie doar cu Fiat iustitia, fără să piară și lumea. Dar, repet, e vorba de un dosar penal aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Prahova.

N-avem niciun fel de competență și niciun fel de intenție de a interveni sau de a întreba în vreun fel, Doamne ferește!".

Aceste declarații au fost făcute de prim ministrul Victor Ponta după ce ambasadorul Federației Ruse la București a declarat că este îngrijorat de situația creată la SC Petrotel Lukoil SA Ploiești, care și-a întrerupt activitatea după perchezițiile efectuate într-un dosar de evaziune fiscală și spălare de bani.

Declarațiile Premierului Victor Ponta au făcut obiectul unor ample comentarii și dezbateri în mass-media.

Situația creată s-a datorat faptului că Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești a dispus instituirea sechestrului asigurător asupra conturilor bancare și produselor rafinării Petrotel Lukoil aflate în depozitele și conductele Oil Terminal, până la concurența sumei de 1.039 miliarde lei. Procurorii au ridicat o serie de documente iar la o zi după efectuarea perchezițiilor, Lukoil a oprit producția rafinării din Ploiești. Compania a contestat măsura de blocare a conturilor, aducând ca argument problema socială iar liderul de sindicat a afirmat că dacă nu se deblochează conturile și angajații nu-și vor lua salariile vor fi inițiate proteste.

Cu privire la cauza penală ce a format obiectul declarațiilor Premierului Victor Ponta, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii reține următoarele:

La data de _____ pe rolul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești a fost înregistrat dosarul nr. _____, ce viza _____, comise de către _____

Cauza a fost repartizată spre instrumentare _____

Prin rezoluția din _____ cauză a fost începută urmărirea penală pentru infracțiunile prevăzute de _____ iar prin rezoluția din _____ s-a dispus efectuarea, în continuare, a urmăririi penale față de _____ pentru săvârșirea faptelor susmenționate.

Reținând că în cauză a fost stabilit un prejudiciu estimat în cuantum de _____ având în vedere necesitatea de a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire penală a sumelor de bani aflate în conturi și/sau datorate _____ în temeiul art. 249 alin. 1 Cod procedură penală, procurorul de caz a dispus, _____ instituirea măsurii asigurătorii a sechestrului asigurător asupra tuturor _____

conturilor bancare și de trezorerie folosite de suspecta _____ precum și asupra sumelor de bani datorate acesteia de către terțul _____ a _____ nă la concurența sumei de _____

Printr-o altă ordonanță emisă în cauză la aceeași dată, procurorul a instituit măsura asiguratorie a sechestrului asigurător asupra tuturor bunurilor imobile și a mijloacelor fixe aflate în proprietatea suspecte _____ (terenuri și construcții) până la concurența sumei menționate mai sus.

De asemenea, printr-o ordonanță din _____ s-a dispus aceeași măsură asiguratorie asupra stocurilor de carburanți și materie primă – țiței, deținute de societatea suspectă, bunuri care au fost lăsate în custodia administratorului societății.

Prin ordonanța nr. _____ procurorul _____ u a dispus ridicarea măsurii asigurătorii a sechestrului asigurător luată asupra tuturor conturilor bancare și de trezorerie folosite de _____ asupra cantităților de țiței deținute în spațiile de depozitare – tank-uri, conducte de transfer și rezervoare, ce aparțin _____ um și asupra cantităților de motorină, benzină și țiței aflate în rezervoare și în zestre aflată pe conducte magistrale.

În schimbul acestor bunuri, s-a luat măsura sechestrului asupra cantităților de țiței, motorină și benzină, existente în spațiile de depozitare din incinta societății și în cele aparținând _____

Ca urmare a cererii formulate de _____ în ordonanța din _____ a dispus ridicarea măsurii sechestrului asigurător luată asupra sumelor de bani datorate suspectei de către terțul S _____ cu excepția sumelor consemnate până la data emiterii ordonanței, care rămâneau la dispoziția organului de urmărire penală și instanței de judecată.

Măsura dispusă prin ordonanța _____ prin care s-a instituit sechestrul asigurător asupra tuturor conturilor bancare și de trezorerie folosite de suspecta _____ cum și asupra sumelor de bani datorate de terțul _____ i, a fost contestată de către societatea suspectă la Curtea de Apel Ploiești, potrivit art. 250 Cod procedură penală.

Prin încheierea din _____ pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți în dosarul nr. _____ la Curții de Apel Ploiești, s-a luat act de retragerea contestației de către _____.

În acest context, este de reamintit că prin ordonanța din _____ procurorul de caz a ridicat măsura sechestrului asigurător instituită la data de _____.

Pentru a putea aprecia dacă, prin afirmații publice anterior expuse a fost afectată independența întregului sistemului judiciar, analiza trebuie să pornească de la cadrul legal care definește independența sistemului judiciar și limitele libertății de exprimare.

Consiliul Superior a Magistraturii, potrivit art. 30 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, are dreptul și obligația de a apăra magistrații împotriva oricărui act care le-ar afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea.

Independența și imparțialitatea procurorilor precum și necesitatea respectării acestora, este prevăzută în reglementări interne și internaționale.

Principiile independenței și imparțialității magistraților sunt consfințite de reglementările interne ale art. 124 alin. 3 din Constituția României, art. 3 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor precum și în art. 3 alin. 2 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Referiri privind aceste principii se regăsesc și în mai multe reglementări internaționale.

Astfel, în Principiile fundamentale referitoare la independența magistratului, adoptate la Milano în anul 1985 și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite se precizează la articolul 1 că „independența magistraturii trebuie garantată de către stat și enunțată în Constituție sau altă lege națională, iar toate instituțiile guvernamentale sau altele trebuie să o respecte”.

În cadrul aceluiași principii, la articolul 2 se menționează că „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv”.

Convenția de la Havana pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților, adoptată la Congresul VIII al Organizației Națiunilor Unite prevede la pct. 4 că „statele

veghează ca procurorii să-și îndeplinească atribuțiile profesionale în deplină libertate, fără a face obiectul unor intimidări, hărțuiri, fără a suferi ingerințe nefondate și fără a li se angaja, în mod nejustificat, responsabilitatea civilă, penală sau de altă natură”.

Recomandarea (94) 12 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994, dorind să promoveze independența sistemului judiciar a elaborat mai multe reguli cu valoare de principiu.

Una dintre acestea vizează obligația statelor de a lua toate măsurile necesare pentru a respecta, promova și proteja independența judecătorilor.

Documentul prevede că sensul de „independența judecătorilor” nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime.

Conținutul acestui principiu constă în obligația executivului și legislativului să se abțină de la adoptarea oricăror măsuri care ar putea submina independența judecătorilor. Pe lângă toate acestea, se precizează în document, „că nu ar trebui să fie permis grupurilor de presiune să submineze independența sistemului judiciar”.

Independența magistraților nu constituie doar o garanție a statului pentru înfăptuirea justiției, ci în egală măsură, un drept și o obligație a magistraților. Independența este privită ca „atribut al funcției, care îi permite judecătorului să acționeze în realizarea actului juridic și, mai ales, să decidă doar în baza legii și a propriei conștiințe, fără nici o subordonare sau influență”.

Independența nu este un privilegiu în interesul propriu al magistraților, ci în interesul statului de drept și al celor care caută și doresc înfăptuirea justiției. Aceasta îi este conferită magistratului în vederea protecției drepturilor persoanelor care apelează la justiție pentru a li se face dreptate și constă în responsabilitatea magistratului de a convinge, nu prin forța principiului autorității, ci a argumentelor raționale, temeinice, constituind astfel un mijloc de a asigura și păstra încrederea publicului în sistemul judiciar.

Dreptul la libertatea de exprimare nu este unul absolut, acesta fiind susceptibil de anumite restrângeri, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva unor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra, cum ar fi autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. 1 și 6 din Constituția României, „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile însă, libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”.

De asemenea, dreptul la liberă exprimare, prevăzut de art. 30 din Constituție nu poate fi exercitat cu încălcarea principiului independenței magistratului și supunerii lui numai legii, astfel cum este statuat prin dispozițiile art. 124 din Constituție și art. 2 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată.

Articolul 10 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră libertatea de exprimare, arătând că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare și că acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Dispozițiile acestui articol se aplică nu numai informațiilor sau ideilor care sunt primite favorabil sau care sunt privite ca inofensive sau indifferente, ci și acelor care offensează, șochează sau îngrijorează statul sau o parte a populației.

Referindu-se la restrângerea libertății de exprimare în scopul garantării autorității și imparțialității puterii judecătorești, în jurisprudența Curții Europene de Justiție se apreciază în mod constant că un rol important în asigurarea independenței și imparțialității judecătorului îl au și aparențele (cauzele *Findlay versus Regatul Unit*, 25.09.1997, *Mc Gonnell versus Regatul Unit*, 08.02.2000), astfel încât afirmațiile formulate sub diferite modalități trebuie să elimine orice suspiciune privind afectarea independenței judecătorilor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Pager și Oberschlick contra Austriei* a decis că „activitatea justiției nu poate fi discutată fără să se aibă în vedere anumite limite pentru a nu submina autoritatea acesteia, comandament deosebit de important într-un stat de drept”.

Judecătorii și procurorii, în vederea îndeplinirii corespunzătoare a atribuțiilor au nevoie de încrederea opiniei publice, iar această încredere ar putea fi afectată de afirmațiile care pun la îndoială independența lor.

Aici trebuie avut în vedere, în principal, cadrul legal care definește independența sistemului judiciar și limitele libertății de exprimare. Independența sistemului judiciar, ca și a judecătorului, trebuie să fie privită:

- atât din punct de vedere obiectiv, și anume a asigurării protecției justiției și a judecătorilor în fața presiunilor exercitate de factori politici, mass – media sau alte presiuni externe și a existenței unor mecanisme legale apte să asigure această protecție,
- cât și subiectiv, din perspectiva încrederii cetățenilor față de justiție și judecătorii chemați să îndeplinească actul de justiție, așa cum aceste noțiuni sunt definite de Rețeaua Consiliilor Judiciare din Uniunea Europeană în colaborare cu Comisia Europeană (<http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=1208>).

Domnul Victor Ponta, primul ministru al Guvernului României, prin expunerea în mass-media a afirmațiilor sus-menționate și-a expus, în fapt, punctele de vedere proprii, cu consecința, însă, a exercitării unei presiuni nejustificate asupra justiției.

Plenul remarcă faptul că, deși pe parcursul întregii declarații, domnul Victor Ponta a învederat necesitatea respectării independenței și imparțialității procurorilor, menționând că afirmațiile și demersurile domniei sale vizează situația locurilor de muncă a unui număr de 3500 de salariați, totuși, prin aceste afirmații a sugerat, implicit, lipsa de temeinicie a măsurii sechestrului instituit de procuror („Totuși, aici nu e vorba că am prins pe cineva furând o mașină și indisponibilizăm mașina. Aici, să indisponibilizezi conducte, bănuiesc că cei care au comis faptele penale nu fugeau cu conductele în Rusia sau nu știu unde. Și nici rafinăria nu o mutau mâine din România.”) și, prin urmare, sunt de natură să afecteze independența procurorilor.

Nu în ultimul rând, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii are în vedere faptul că domnul Victor Ponta a subliniat în cuprinsul declarațiilor făcute, faptul că este vorba despre niște interese economice de funcționare a altor companii extrem de importante și că se pune problema achitării salariilor a 3500 persoane. Or, prin aceste susțineri, pe de o parte a fost afectată independența magistraților implicați prin crearea unei presiuni morale, iar, pe de altă parte au fost de natură să creeze suspiciuni în rândul

opinii publice cu privire la independența și imparțialitatea magistraților și, nu în ultimul rând, în ceea ce privește sistemul judiciar în ansamblul său. Aceasta cu atât mai mult cu cât la data de 06.10.2014, procurorul de caz a ridicat măsura sechestrului asigurător instituită la data de 02.10.2014.

Aprecierile și opiniile formulate ori preluate de reprezentanții mass-media au insuflat în spațiul public impresia existenței unei implicări directe și fără echivoc a politicului în justiție ceea ce este de natură să afecteze imaginea sistemului judiciar.

Plenul apreciază că prin afirmațiile expuse anterior au fost depășite limitele admisibile ale discursului public politic și ale libertății de exprimare, așa cum sunt protejate de dispozițiile articolului 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților. Astfel, deși Curtea a apreciat că ingerințele în libertatea de exprimare a unui om politic impun Curții un control din cele mai stricte (*Castells c. Spaniei*; *Jerusalem c. Austriei*; *Incal c. Turciei*), totuși trebuie respectat principiul proporționalității.

Interesul social general este nu numai acela de a fi informat, ci mai ales acela de a beneficia de o justiție independentă și imparțială. Or sub pretextul informării populației, un lider politic nu poate discredita măsurile dispuse de către magistrați, cu consecința accentuării lipsei de încredere a populației în eficacitatea instrumentelor legale.

În mod cert, domnul Victor Ponta, în calitatea sa de reprezentant al puterii executive, prim ministru al României, a încălcat acest principiu al proporționalității afectând astfel independența justiției, atât din punct de vedere obiectiv – prin faptul că afirmațiile sale s-au constituit într-o veritabilă presiune asupra justiției, procurorilor de caz, dat fiind că această cauză se află spre soluționare – dar și din punct de vedere subiectiv – prin faptul că a subminat încrederea în justiție și în procurorii care au de soluționat cauza aflată pe rol.

În raport de cele expuse anterior, Plenul consideră că afirmațiile emise în spațiul public la data de 06.10.2014 de domnul Victor Ponta, primul ministru al Guvernului României, sus-menționate, aduc atingere independenței, prestigiului și credibilității justiției, cu consecința subminării autorității acesteia, astfel că se impune constatarea acestor aspecte și emiterea unui comunicat de presă de către Biroul de informare publică și relații cu mass-media din cadrul Consiliului, în acest sens.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 30 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;

PLENUL
CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII
HOTĂRĂȘTE

Art.1 - Declarațiile publice făcute la data de 06.10.2014 de domnul Victor Ponta, primul ministru al Guvernului României, referitoare la unele măsuri procesuale dispuse în dosarul aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești ce vizează Societatea comercială Petrotel Lukoil S.A. Ploiești, au adus atingere independenței sistemului judiciar.

Art.2 - Emiterea unui comunicat de presă în acest sens de către Biroul de informare publică și relația cu mass-media din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Art.3 - Prezenta hotărâre se comunică Inspecției judiciare și Biroul de informare publică și relații cu mass-media.

Data în București, la data de 11 decembrie 2014

Președinte,

Judecător dr. Adrian BORDEA

